

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi tallettajien saamisten turvaamisesta säästökassatoimintaa harjoittavassa osuuskunnassa

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki tallettajien saamisten turvaamisesta säästökassatoimintaa harjoittavassa osuuskunnassa. Lain mukaan valtiovarainministeriö lunastaa valtiolle maksukyvyttömäksi tulleen osuuskunnan jäseniltä heidän tileilleen osuuskunnan säästökassaan tehdyt talletukset. Talletuksia lunastetaan luonnollisilta ja oikeushenkilöiltä ja eräissä tapauksissa talletuspankilta ja säästökassatallettajan muulta velkojalta. Vain talletus, joka on tehty ennen osuuskunnan maksukyvyttömyyden alkamista, voidaan lunastaa valtiolle.

Lunastusmenettely tapahtuu useassa vaiheessa. Valtio lunastaa ensin osuuskunnan jäsenenä olevien luonnollisten ja oikeushenkilöiden säästökassatalletukset.

Tilinomistajan täytyy kirjallisesti vaatia talletuksensa lunastamista. Vaatimus on tehtävä yhden vuoden kuluessa talletuksen erääntymisestä. Vaatimus jätetään osuuskunnan siihen toimipisteeseen, jossa säästökassatiliä pidetään.

Säästökirja tai muu talletuksesta annettu todistus liitetään vaatimukseen.

Lunastushinnan maksaminen voi tapahtua yhdessä tai useassa erässä. Vain avistaehtoiselle käyttelytilille tehdyt talletukset lunastetaan aina yhdessä erässä.

Talletuksista lunastetaan vain pääoma. Tiliehtojen mukaisesti talletukselle kertynyt maksumaton korko jää maksukyvyttömän osuuskunnan maksettavaksi.

Valtion oikeus käyttää tehokkaasti tilinomistajan oikeuksia maksukyvyttömässä osuuskunnassa varmistetaan siten, että tilinomistajan oikeuksien käyttäminen ei edellytä lunastushinnan maksamista tilinomistajalle.

Valtiolla on oikeus asettaa asiamies valvomaan valtion etua. Osuuskunta, joka on tullut maksukyvyttömäksi, ei saa vastaanottaa säästökassatalletuksia.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan heti, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

YLEISPERUSTELUT

1. Esityksen tausta

Esityksen antaminen on tullut ajankohtaiseksi sen jälkeen, kun Helsingin raastuvanoikeus 22.10.1993 päätti, että säästökassatoimintaa harjoittavassa Osuuskunta EKA-Yhtymässä aloitetaan yrityksen saneerauksesta annetussa laissa (47/93) tarkoitettu saneerausmenettely. Päätös tehtiin kolmen suomalaisen talletuspankin yhteisen hakemuksen perusteella. Koska Osuuskunta EKA-Yhtymä on vastaanottanut säästökassatalletuksia noin sadaltatuhannelta jäseneltään, on säästökassatoimintaa kohtaan

tunnetun luottamuksen vahvistamiseksi tarpeen säätää säästökassatalletuksia tehneiden luonnollisten ja oikeushenkilöiden saamisten turvaamisesta.

2. Nykytila

2.1. Lainsäädäntö

Lainausliikettä eli säästökassatoimintaa harjoittavista osuuskunnista on säädetty osuuskuntalain (247/54) 3 luvussa, joka on pääosin uudistettu 1.1.1981 voimaan tulleella lailla

(861/80). Osuuskuntalain 16 §:n 1 momentin mukaan säästökassatalletusten vastaanottaminen voi kuulua kauppaliikettä harjoittavan osuuskunnan toimialaan. Säästökassatalletuksia vastaanottavan osuuskunnan on toimitettava sääntönsä ja niiden muutokset valtiovarainministeriön tarkastettaviksi.

Säästökassatalletuksia saa osuuskuntalain 16 a §:n 1 momentin mukaan ottaa vastaan ainoastaan osuuskunnan jäseniltä ja jäsenen alaikäisiltä lapsilta. Säästökassatalletusten vastaanottamiseen saadaan lain 17 §:n 1 momentin mukaan käyttää sellaisia tilejä, joita pankkitoiminnassa yleisesti käytetään yleisön talletusten vastaanottamiseen. Valtiovarainministeriö hyväksyy talletusten vastaanottamiseen käytettävät tilit ja niiden ehdot saatuaan rahoitustarkastuksen lausunnon. Säästökassatalletuksesta on lain 17 a §:n 1 momentin mukaan annettava nimetylle henkilölle osoitettu vastakirja tai muu todistus. Vastakirja tai talletustodistus voidaan siirtää vain nimetylle henkilölle.

Säästökassatoimintaa voidaan lain 16 b §:n mukaan harjoittaa osuuskunnan pää- ja sivukonttoreissa ja kaupallisissa toimipaikoissa sekä muissa sellaisissa toimipisteissä, joissa se osuuskunnan sääntöjen mukaan on sallittu.

Säästökassatoimintaa harjoittavan osuuskunnan on osuuskuntalain 17 b §:n 1 momentin mukaan pidettävä säästökassatoiminnan laatuun ja laajuuteen nähden riittävää kassavarantoa. Kassavarannon on oltava vähintään kymmenen prosenttia säästökassatalletusten määrästä. Kassavarantoon saadaan lain 17 b §:n 2 momentin mukaan lukea enintään kuuden kuukauden irtisanomisajan kuluttua nostettavissa olevat saamiset kotimaisilta pankeilta ja säästökassatoimintaa harjoittavien osuuskuntien keskusliikkeiltä, valtion, kuntien, kuntainliittojen ja seurakuntien omat sekä niiden takaamat obligaatiot samoin kuin valtiovarainministeriön tähän tarkoitukseen hyväksymien luottolaitosten ja edellä mainittujen keskusliikkeiden obligaatiot.

Säästökassatoimintaa harjoittavan osuuskunnan on osuuskuntalain 17 c §:n mukaan järjestettävä tilinomistajan saamisen turvaamiseksi valtiovarainministeriön hyväksymä takaus tai muu vakuus.

Säästökassatoimintaa tarkastaa osuuskuntalain 18 §:n 1 momentin mukaan osuuskuntien keskusliike. Jos osuuskunnalla ei ole keskusliikettä, säästökassatoimintaa tarkastaa Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymä

tilintarkastusyhteisö, jonka valtiovarainministeriö on osuuskunnan esityksestä hyväksynyt. Tarkastusta ohjaa ja valvoo valtiovarainministeriö.

Lainausliikettä eli säästökassatoimintaa saa osuuskuntalain 18 a §:n 1 momentin mukaan kauppaliikettä harjoittavan osuuskunnan lisäksi harjoittaa ainoastaan osuuskunta, joka toimii vain jäsentensä piirissä ja jonka jäseniä voivat olla vain määrätyn yhteisön henkilökuntaan kuuluvat.

2.2. Käytäntö

Säästökassatoimintaa harjoittavat Suomessa Osuuskunta EKA-Yhtymä, Osuusliike Elanto ja Suomen Osuuskauppojen Keskusosuuskunnan (SOK) jäsenosuuskunnat. Muut kuin kauppaliikettä harjoittavat osuuskunnat eivät ole harjoittaneet säästökassatoimintaa.

Osuusliike Elannossa säästökassatalletusten yhteismäärä on noin 1 168 miljoonaa markkaa (30.9.1993). Vuoden alusta syyskuun loppuun talletuskanta on kasvanut noin 128 miljoonaa markkaa (noin 12 prosenttia). Säästökassatilejä on yhteensä noin 65 000 kappaletta. Talletuksista yli 90 prosenttia on otettu vastaan kahdeksassa toimipisteessä (jäsenpalveluosasto), joista on pääteyhteys pääkonttoriin. Säästökassatalletuksia vastaanottavia toimipisteitä Osuusliike Elannossa on 105. Valtiovarainministeriön ja Tilintarkastusrenkas Oy:n tilintarkastajien valvonta on jatkuvaa. Pää tarkastukset tehdään keväällä ja syksyllä. Valvonnasta on laadittu erityiset ohjeet. Kassavaranto tarkastetaan vähintään neljännesvuosittain. Vuonna 1993 Osuusliike Elannon kassavaranto on ollut keskimäärin 400—500 miljoonaa markkaa. Vuoden 1992 loppuun saakka Osuusliike Elannon ja Osuuskunta EKA-Yhtymän välillä oli voimassa keskinäinen takaussitoumus. Vuoden 1993 alusta lukien on valtiovarainministeriön lukuun säästökassatalletusten vakuudeksi pantattu Osuusliike Elannon omistamia osakkeita ja kiinteistöjä.

SOK:n jäsenosuuskunnissa vastaanotettiin viime vuodenvaihteessa säästökassatalletuksia 564 toimipisteessä. SOK:n jäsenosuuskunnista säästökassatoimintaa harjoittavat 23 alueosuuskauppaa sekä 17 paikallisosuuskauppaa. Alueosuuskaupoissa säästökassatalletusten yhteismäärä on noin 807 miljoonaa markkaa ja paikallisosuuskaupoissa noin 41 miljoonaa

markkaa (30.9.1993). Vuoden alusta syyskuun loppuun talletuskanta on kasvanut noin 162 miljoonaa markkaa (23,5 prosenttia). SOK:n jäsenosuuskuntien vastaanottamien säästökassatalletusten vakuutena on kaksi keskinäistä takaussitoutumusta. Alueosuuskaupat takaavat muiden alueellisten osuuskuntien sitoumukset ja paikallisosuuskaupat muiden paikallisten osuuskuntien sitoumukset. Keskinäiset takaus-sitoumukset muodostavat kaksi SOK:n jäsen-
osuuskuntien takausrengasta, jossa kukin osuuskunta sitoutuu omavelkaiseen takaukseen siitä vahingosta, joka syntyy tai uhkaa syntyä takausrenkaaseen kuuluvan toisen osuuskun-
nan säästökassatallettajille sen johdosta, ettei osuuskunta voi suorittaa jäsenilleen säästökas-
satalletuksiin perustuvia saamisia. SOK:n osuuskauppataarkastus tarkastaa ja valvoo jat-
kuvasti osuuskauppojen säästökassatoimintaa valvomalla jäsenosuuskuntiensa vakavaraisuut-
ta ja maksuvalmiutta. Valvonnassa seurataan eräitä erikseen määriteltyjä tunnuslukuja. Tar-
kastusta ohjaa ja valvoo valtiovarainministeriö.

Osuuskunta EKA-Yhtymä on vastaanotta-
nut säästökassatalletuksia yhteensä 580 toimi-
pisteessä. Talletusten yhteismäärä 30.9.1993 oli 1 486 miljoonaa markkaa. Tallettajia oli tuol-
loin noin sata tuhatta ja säästökassatilejä noin 120 000 kappaletta. Talletusten keskikoko on ollut noin 12 350 markkaa. Talletukset ovat 30.9.1993 jakautuneet tilityypeittäin siten, että verollisilla tileillä oli talletuksia noin 1 088 miljoonaa markkaa ja verottomilla tileillä noin 398 miljoonaa markkaa. Verottomilla avistaeh-
toisilla käyttelytileillä oli talletuksia noin 208 miljoonaa markkaa ja verottomilla määrääi-
kaistileillä noin 187 miljoonaa markkaa. Verol-
lisilla käyttelytileillä oli talletuksia noin 153 miljoonaa markkaa, verollisilla avistaehtoisilla tuottotileillä noin 625 miljoonaa markkaa ja verollisilla määrääikaistileillä noin 310 miljoonaa markkaa.

Vuoden 1993 alusta syyskuun loppuun Osuuskunta EKA-Yhtymän vastaanottamien säästökassatalletusten yhteismäärä on kasvanut noin 480 miljoonaa markkaa (noin 48 prosenttia). Kasvu on kohdistunut verollisille tileille (noin 506 miljoonaa markkaa), kun verottomien tilien talletusten yhteismäärä on hieman laskenut (noin 27 miljoonaa markkaa). Talle-
tuskannan kasvusta valtaosa, noin 326 miljoonaa markkaa on suuntautunut avistaehtoisille verollisille tuottotileille. Tuottotileillä talletus-
ten keskikoko on ollut noin 60 000 markkaa.

Määräaikaisille verollisille tileille tehtyjen talle-
tusten yhteismäärä on kasvanut vuoden 1993 aikana noin 156 miljoonaa markkaa.

Vuoden 1992 loppuun asti Osuuskunta EKA-Yhtymän ja Osuusliike Elannon välillä oli voimassa keskinäinen takaussitoutumus. Vuoden 1993 alusta alkaen on valtiovarainministeriön lukuun säästökassatalletusten vakuudeksi pan-
tattu Osuuskunta EKA-Yhtymän omistamia osakkeita ja kiinteistöjä. KHT-yhteisö Oy Wi-
denius, Sederholm & Someri Ab tarkastaa Osuuskunta EKA-Yhtymän säästökassatoimin-
taa. Tarkastusta ohjaa ja valvoo valtiovarain-
ministeriö. Vuoden 1993 aikana valtiovarain-
ministeriön ja Osuuskunta EKA-Yhtymän vä-
lillä on käyty tiiviitä keskusteluja lisävakuuk-
sien panttaamisesta säästökassatalletusten va-
kuudeksi. Tätä koskeva Osuuskunta EKA-
Yhtymän hakemus tuli valtiovarainministeriössä vireille kaksi viikkoa ennen saneerausmenette-
lyn alkamista 22.10.1993.

2.3. Nykytilan arviointi

Osuuskunnan säästökassatoiminnan alkupe-
räinen aatteellinen tavoite on jäsenten säästä-
väisyyden edistäminen ja samalla varojen han-
kinta osuuskunnan liiketoiminnan rahoittami-
seksi. Koska osuuskunnan jäsenet omistavat osuuskunnan, säästökassatoiminta on keino vahvistaa jäsenistön sitoutumista osuuskunnan toimintaan. Alun alkaen säästökassatoiminnan tarkoituksena on ollut tarjota osuuskunnan jäsenille käytännöllinen mahdollisuus tallettaa varojaan, minkä vuoksi osuuskunnat perustivat säästökassojen toimipisteitä myös sellaisille seuduille, joilla ei ole ollut talletuspankkien toimipaikkoja.

Säästökassatoiminnan merkitys osuuskunti-
en rahoituksessa on edelleen melko suuri. Syyskuun lopussa 1993 säästökassatalletuksia oli Osuuskunta EKA-Yhtymässä, Osuusliike Elannossa ja SOK:n jäsenosuuskunnissa yhteensä noin 3 455 miljoonaa markkaa. Säästökassatalletuksia on siten hieman alle 1,5 prosenttia talletuspankkien talletuskannasta.

Vähittäiskaupan liikevaihto vuonna 1992 oli yhteensä noin 81 miljardia markkaa, josta säästökassatoimintaa harjoittavien osuuskun-
tien liikevaihdon osuus oli noin 26 miljardia markkaa eli noin 31 prosenttia. Yleisörahoitus-
ta myös oman pääoman ehtoisesti hankkivien kahden pörssiyrityksen eli Kesko Oy:n ja Stock-

mann Oy:n liikevaihdon, joka vuonna 1992 oli yhteensä noin 30 miljardia markkaa, osuus vähittäiskaupan liikevaihdosta oli vähän suurempi eli noin 36 prosenttia. Vähittäiskaupan suurista ryhmittymistä vain Tuko-konsernilla, jonka osuus vähittäiskaupan liikevaihdosta vuonna 1992 oli noin kymmenen prosenttia, ei ole ollut yleisörahoitusta.

Ostovoiman supistuminen Suomessa viime vuosina on johtanut siihen, että yksityinen kulutuskysyntä on laskenut vuoden 1986 tasolle. Vähittäiskaupan myynti vuonna 1992 laski 2,7 prosenttia. Päivittäistavarakaupan myynti laski hieman vähemmän eli kaksi prosenttia. Merkittävää kuitenkin on, että päivittäistavaroiden kysyntä kääntyi laskuun ensimmäisen kerran sotien jälkeen. Kaupan Keskusliitto on arvioinut myynnin laskun jatkuvan loppuvuonna ja edelleen vuonna 1994. Tämä johtuu ennen muuta siitä, että palkansaajien ostovoiman ennakoitaan heikkenevän kuluvana vuonna kuusi prosenttia ja edelleen vuonna 1994. Tämä kehitys ilmeisesti lisää paineita purkaa vähittäiskaupan alalle kertynyttä ylikapasiteettia.

Osuuskunta EKA-Yhtymä on muihin säästökassatoimintaa harjoittaviin osuuskuntiin verrattuna ajautunut huomattaviin vaikeuksiin. Tämä johtuu muun muassa siitä, että Osuuskunta EKA-Yhtymä on konsernin emoyritys ja sen tytäryritykset toimivat sellaisilla toimialoilla, joilla taloudelliset toimintaedellytykset ovat viime vuosina merkittävästi heikentyneet. Suurimmat tytäryritykset ovat Kansa-Yhtymä Oy ja Rakennuskunta Haka Oy, jotka molemmat ovat tappiollisia. Myös rautakaupan alalla toimiva Renlund Oy ja hotelli- ja ravitsemusalalla toimiva Restel Oy ovat tappiollisia. Vähittäiskauppaa harjoitetaan Osuuskunta EKA-Yhtymässä aputoiminimellä Tradeka. Myös vähittäiskauppa on ollut tappiollista.

Osuuskunta EKA-Yhtymän taloudelliset vaikeudet ovat yhteydessä kansantaloutemme kehitykseen ja etenkin talletuspankkien toimintaedellytyksiin. Talletuspankkien mahdollisuudet huolehtia rahoitusmarkkinoilla välttämättömästä rahoituksen välityksestä ovat viime vuosien aikana voimakkaasti heikentyneet kasvaneiden luottotappioiden ja talletuspankkien liiketoiminnan tappiollisuuden myötä. Tämä on selvästi lisännyt tarvetta talletuspankkien niihin toimenpiteisiin, joilla ne yrittävät estää luottotappioiden syntymistä. Talletuspankkien selkeä

päämäärä on ollut pyrkimys vahvistaa vakuus- asemaansa rahoittamisessaan yrityksissä.

Samanaikaisesti kun pankkijärjestelmän luotettavaa toimintaa on yhteiskunnan varoin määrätietoisesti tuettu, etenkin kotimarkkinoiden kehitykseen sidoksissa olevilla toimialoilla toimivien yritysten taloudelliset toimintaedellytykset ovat heikentyneet. Niiden yritysten, joilla ei ole ollut käytettävissään uutta vakuuskel-poista omaisuutta lisärahoituksen saamiseksi talletuspankista, rahoitusasema on saattanut muodostua erittäin vaikeaksi. Velkaantuneiden yritysten on ollut vaikea saada lisärahoitusta edes uutta vakuuskelpoista omaisuutta luovutamalla, koska vakuudeksi aikaisemmin annetun omaisuuden käypä arvo on saattanut huomattavasti laskea, minkä vuoksi talletuspankki on saattanut vaatia lisävakuuksia oman vakuusasemansa parantamiseksi. Raskaasti velkaantunut yritys on siksi usein joutunut sopimaan järjestelyistä, joissa velkojen kuoletuksia on siirretty tulevaisuuteen ja erääntyvä pitkäaikainen rahoitus on muutettu lyhytaikaiseksi rahoitukseksi. Rahoitusasemaa on lisäksi voinut vaikeuttaa se, että samaan aikaan tapahtunut kotimaisen korkotason lasku ei ole tullut täysimääräisenä tällaisen yrityksen hyväksi, koska talletuspankin lyhytaikaisesta rahoituksesta vaatima korkokate on voinut olla suurempi kuin erääntyneen pitkäaikaisen luoton.

Selostetut vaikeudet ovat viime vuosina kohdanneet muun muassa Osuuskunta EKA-Yhtymää. Osuuskunta EKA-Yhtymän erityisenä ongelmana on ollut se, että osuuskunta ja sen konserniyritykset ovat harjoittaneet liiketoimintaa kotimarkkinoiden kehitykseen sidoksissa olevilla toimialoilla. Tämä on johtanut siihen, että Osuuskunta EKA-Yhtymän konserniin vastaanotetut säästökassatalletukset ovat olleet huomattava osa myös konsernin muiden toimialojen kuin vähittäiskaupan rahoituksesta, johon säästökassatoiminnasta saatava rahoitus on alun perin ollut tarkoitettu ohjata. Tämä on sikäli ongelmallista, että Osuuskunta EKA-Yhtymä on tällä tavoin voinut rahoittaa liiketoimintaansa sellaisilla toimialoilla, joilla on Suomessa ollut ylikapasiteettia.

Osuuskunta EKA-Yhtymän jäseniltään vastaanottamien säästökassatalletusten yhteismäärä on vuoden 1993 aikana kasvanut lähes 50 prosenttia. Talletuskannan kasvu on johtunut Osuuskunta EKA-Yhtymän konsernin tappiollisen liiketoiminnan rahoitustarpeesta, jota ei ole käytännössä ollut mahdollista kattaa talle-

tuspankkien luotonannolla. Osuuskunta EKA-Yhtymän talletuspankeilta saamat luotot ja pankkitakaukset eli vastuut ovat olleet noin seitsemän miljardia markkaa. Vastuut ovat pysyneet noin vuoden ajan samansuuruisina. Säästökassatalletuksilla hankittu rahoitus on ollut Osuuskunta EKA-Yhtymälle ilmeisesti myös talletuspankeista hankittua rahoitusta edullisempaa.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1. Esityksen tavoitteet

Esityksen keskeinen tavoite on lisätä sijoittavan yleisön luottamusta osuuskunnan harjoittamaa säästökassatoimintaa kohtaan. Osuuskunnan jäseniltään säästökassatalletuksina vastaanottama rahoitus on osoitus osuuskunnan jäsenten sitoutumisesta osuuskuntaan ja sen liiketoimintaan. Omistajien sitoutuminen omistamaansa yritykseen on tavoiteltava päämäärä kaikessa elinkeinotoiminnassa. Siksi osuuskunnan, jolla ei osuusmaksun lisäksi ole käytännössä muita keinoja hankkia rahoitusta omistajiltaan, mahdollisuus harjoittaa säästökassatoimintaa ja vahvistaa jäsentensä sitoutumista yritykseen on elinkeinopoliittisesti perusteltu.

Säästökassatoiminnan alkuperäinen tavoite on ollut edistää säästäväisyyttä myös sellaisilla seuduilla, joilla ei tarjota pankkipalveluja. Tämä tavoite on nykyisinkin ajankohtainen. Etenkin säästöpankkiryhmän viimeaikaiset uudelleenjärjestelyt voivat väliaikaisesti heikentää pankkipalvelujen tarjontaa ja talletuspankkien keskinäistä kilpailua eräillä alueilla maaseudulla. Tämän vuoksi osuuskunnan säästökassatalletukset voivat olla näillä alueilla vaihtoehtoinen talletusmuoto.

Tarve kehittää talletuspankkien ulkopuolella toimivaa kotimaista rahoitusjärjestelmää on talletuspankkien heikentyneen luotonantokyvyn vuoksi selvästi kasvanut. Suureksi osaksi tämä tarve edellyttää kotimaisten arvopaperimarkkinoiden kehittämistä, kuten yritysten mahdollisuutta käyttää joukkovelkakirjarahoitusta ja sijoittajien edellytyksiä sijoittaa sijoitusrahastoihin. Osuuskunnan säästökassatoiminta on yksi keino ohjata rahoituksen välitystä pankkijärjestelmän ulkopuolelle. Säästökassatalletusten merkitys on vuonna 1993 ko-

rostonut kaikkien säästökassatoimintaa harjoittavien osuuskuntien rahoituksessa.

Monet osuuskunnan jäsenet ovat ohjanneet säästökassatalletuksiin palkkansa, eläkkeensä, lapsilisänsä ja muut toistuvaissuorituksensa. Säästökassatalletuksia on siten käytetty paljolti pankkitilinomaisesti. Useimmat tallettajat ovat myös mieltäneet säästökassatalletukset yhtä turvallisiksi kuin pankkitalletukset. Kuitenkin myös pankkijärjestelmän luotettava toiminta on viime vuosina suurelta osin perustunut siihen, että yhteiskunnan varoilla on määrätietoisesti ylläpidetty sijoittavan yleisön luottamusta pankkijärjestelmään. Valtio vastaa sellaisista talletuksista, joita yksittäinen talletuspankki ei kykene suorittamaan ja joiden suorittaminen on rahoitusmarkkinoiden vakauden varmistamiseksi tarpeen. Yleisön luottamus säästökassatoimintaa kohtaan on siis osa rahoitusjärjestelmää kohtaan yleisesti tunnetusta luottamuksesta. Sen vuoksi on tärkeää saada yleisön tietoon kiireellisesti varmuus säästökassatalletusten turvallisuudesta, jottei Osuuskunta EKA-Yhtymän jäsenten piirissä esiintynyt epävarmuus leviäisi Osuusliike Elannon ja SOK:n jäsenosuuskuntien jäsenistön keskuuteen. Osuuskunta EKA-Yhtymän kassavaranto, joka on ollut osuuskuntalaissa tarkoitettuna maksuvalmiustakuuna, ei riittänyt turvaamaan Osuuskunta EKA-Yhtymän maksuvalmiutta silloin, kun osuuskunnan jäsenten sitoutuminen osuuskuntaan ja luottamus sen tulevaisuuteen vakavasti horjui. Tämä tiedotusvälineiden välittämä epävarmuus aiheutti vakavan lojaliteettikriisin, mikä johti muutamassa päivässä huomattavaan talletuspakoon Osuuskunta EKA-Yhtymän säästökassasta ja siihen, että EKA-Yhtymässä alkoi osuuskunnan konsernia rahoittaneiden talletuspankkien hakemuksesta saneerausmenettely.

Valtiolla ei osuuskuntalain 17 c §:n perusteella ole velvollisuutta vastata säästökassatallettajille heidän saamisistaan yli sen, mitä säästökassatalletusten vakuudeksi asetetusta omaisuudesta sitä rahaksi muutettaessa saadaan. Käytännössä on ilmeistä, että Osuuskunta EKA-Yhtymän säästökassatalletusten vakuudeksi asettamat osakkeet ja kiinteistöt eivät vallitsevasta talouslamasta johtuvan vakuusarvojen huomattavan alentumisen jälkeen täysimääräisesti riitä kattamaan säästökassatallettajien saamia enää sen jälkeen, kun Helsingin raastuvanoikeus 22.10.1993 päätti kolmen talletuspankin yhteisen hakemuksen mukaisesti

aloittaa Osuuskunta EKA-Yhtymässä yrityksen saneerauksesta annetussa laissa tarkoitetun saneerausmenettelyn. Vakuuksia valtiovarainministeriössä hyväksyttäessä on lähtökohtana ollut niin sanottu *going concern* -periaate, jonka perusteella oletetaan, että säästökassatoimintaa harjoittavalla osuuskunnalla ei ole aikomusta eikä tarvetta lopettaa toimintaansa tai supistaa sitä merkittävästi.

Vakuuksien riittämättömyys on ilmeistä jo yksin sen vuoksi, että viime vuosina tapahtunut osakkeiden ja kiinteistöjen arvojen aleneminen heikentää niiden rahaksimuutettavuutta. Samansuuntainen vaikutus on sillä, että yrityksen saneerausmenettelyssä pyritään aikaansaamaan velkajärjestelyjä, joilla turvataan edellytykset taloudellisissa vaikeuksissa olevan velallisen jatkamiskelpoisen yritystoiminnan tervehtymiseen. Yrityksen saneerausmenettelyssä, josta Suomessa on toistaiseksi varsin vähän kokemuksia, nämä edellytykset riippuvat todennäköisesti siitä, sopivatko yrityksen velkojat yrityksen rahoituskustannusten alentamisesta. Tällainen järjestely merkitsisi sitä, että myös säästökassatallettajien olisi luovuttava osasta saatavaansa, jollei valtio vastaisi talletusten pääomasta täysimääräisesti. Koska säästökassatalletukset on sijoittavan yleisön keskuudessa mielletty pankkitalletuksiin rinnastettaviksi riskittömiksi sijoituksiksi, ei ole kohtuullista asettaa säästökassatallettajaa ja pankkitallettajaa eriarvoiseen asemaan. Näistä syistä on välttämätöntä, että valtio turvaa säästökassatallettajien saamiset kuten pankkitallettajienkin.

3.2. Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että valtiovarainministeriö lunastaa valtiolle maksukyvyttömäksi tulleen osuuskunnan jäseniltä heidän tileilleen osuuskunnan säästökassaan tehdyt talletukset. Talletuksia lunastetaan luonnollisilta ja oikeushenkilöiltä ja eräissä tapauksissa talletuspankilta ja säästökassatallettajan muulta velkojalta. Vain talletus, joka on tehty ennen osuuskunnan maksukyvyttömyyden alkamista, voidaan lunastaa valtiolle. Lunastusmenettely tapahtuu useassa vaiheessa. Valtio lunastaa ensin osuuskunnan jäsenenä olevien luonnollisten ja oikeushenkilöiden säästökassatalletukset. Tilinomistajan täytyy kirjallisesti vaatia talletuksensa lunastamista. Vaatimus on tehtävä yhden

vuoden kuluessa talletuksen erääntymisestä. Vaatimus jätetään osuuskunnan siihen toimipisteeseen, jossa säästökassatiliä pidetään. Säästökirja tai muu talletuksesta annettu todistus liitetään vaatimukseen.

Esityksessä ehdotetaan, että lunastushinnan maksaminen voi tapahtua yhdessä tai useassa erässä. Vain avistaehtoiselle käyttelytilille tehdyt talletukset lunastetaan ehdottomasti yhdessä erässä. Talletuksista lunastetaan vain pääoma. Tiliehtojen mukaisesti talletukselle kertynyt maksamaton korko jää maksukyvyttömän osuuskunnan maksettavaksi. Valtion oikeus käyttää tehokkaasti tilinomistajan oikeuksia maksukyvyttömässä osuuskunnassa varmistetaan siten, että tilinomistajan oikeuksien käyttäminen ei edellytä lunastushinnan maksamista tilinomistajalle. Valtiolla on oikeus asettaa asiamies valvomaan valtion etua. Osuuskunta, joka on tullut maksukyvyttömäksi, ei saa vastaanottaa säästökassatalletuksia.

4. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Säästökassatalletuksia on Osuuskunta EKA-Yhtymässä yhteensä noin 1 300 miljoonan markan määrästä. Esityksen mukaan ne tulisivat kaikki valtion lunastettaviksi. Esityksessä ehdotettu lunastushintojen maksamisen jaksottaminen johtaa siihen, että huomattava osa talletuksista maksetaan ilmeisesti valtion kassasta vuonna 1994. Lain soveltaminen muihin säästökassatoimintaa harjoittaviin osuuskuntiin ei ole todennäköistä.

Esitys ei vääristä kilpailuolosuhteita, koska maksukyvytön osuuskunta, jota laki koskee, ei voi ottaa vastaan säästökassatalletuksia.

Säästökassatalletusten lunastamiseen Osuuskunta EKA-Yhtymän jäseniltä tarvittavat varat maksetaan valtion varoista. Tästä huolimatta säästökassatalletuksen lunastushinta maksetaan suoraan säästökassatallettajana olevalle luonnolliselle tai oikeushenkilölle. Vaikutukset kotitalouksien asemaan ovat siten myönteiset.

Tilinomistajan oikeudet siirtyvät valtiolle. Valtio voi käyttämällä tehokkaasti näitä oikeuksia vaikuttaa siihen, millä tavoin saneerausmenettely Osuuskunta EKA-Yhtymässä toteutetaan. Koska Osuuskunta EKA-Yhty-

män konserniin kuuluvat yritykset toimivat sellaisilla toimialoilla, joilla Suomessa on ylikapasiteettia, saneerausmenettelyn tuloksilla voi olla myös kansantaloudellista merkitystä.

Tilinomistajan oikeuksista tärkeimpiä on oikeus Osuuskunta EKA-Yhtymän omaisuuteen. Omaisuuden rahaksimuuton aikataulua on tässä vaiheessa vaikea ennakoita. Valtion lopullinen tappio, joka on niiden säästökassatalletusten, joista on maksettu lunastushinta, ja vakuuksista saatavan rahamäärän erotus, selviää todennäköisesti vasta usean vuoden kuluttua.

5. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä virkatyönä. Valmistelussa on ollut yhteistyötä oikeusministeriön kanssa.

6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Hallitus tulee lähiaikoina antamaan esityksen osuuskuntalain 3 luvun muuttamiseksi. Esityksellä pyritään täsmentämään osuuskunnan säästökassatoimintaa koskevia säännöksiä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki tallettajien saamisen turvaamisesta säästökassatoimintaa harjoittavassa osuuskunnassa

1 §. Pykälän 1 momentissa määritellään lain soveltamisala. Lakia sovelletaan silloin, kun säästökassatoimintaa harjoittava osuuskunta on 2 momentin mukaisesti maksukyvyttö. Lain tarkoituksena on turvata maksukyvyttömän osuuskunnan säästökassaan ennen sen maksukyvyttömyyden alkamista vastaanotetun talletuksen takaisinmaksu tallettajalle. Tallettajan aseman turvaamiseksi valtiovarainministeriö voi valtioneuvoston määräämissä rajoissa päättää lunastaa valtiolle saamisen, joka tilinomistajalla on säästökassaan hänen tililleen tehdyn talletuksen perusteella. Talletusten lunastaminen on sallittu yhteensä enintään 1 300 miljoonan markan määrästä. Lunastamalla talletuksen tallettajalta valtio tulee tallettajan sijaan osuuskunnan talletusvelkojaksi. Siviilioikeudellisesti lunastus tarkoittaa saatavan siirtoa tallettajalta valtiolle. Jos osuuskunnassa on alkanut yrityksen saneerauksesta annetussa laissa tarkoitettu saneerausmenettely, valtiolle lunastettu saaminen säilyttää mainitun lain 3 §:n 4 kohdassa tarkoitetun saneerausvelan aseman. Talletukseen perustuva saatava on osuuskunnan konkurssissa valvottavaa velkaa.

Pykälän 2 momentissa määritellään lain keskeinen käsite, maksukyvytön osuuskunta. Maksukyvyttömällä osuuskunnalla tarkoite-

taan osuuskuntaa, joka on asetettu konkurssiin tai jossa on alkanut yrityksen saneerauksesta annetussa laissa tarkoitettu saneerausmenettely. Laissa tarkoitettun maksukyvyttömyyden alkaminen edellyttää kaikissa tapauksissa tuomioistuimen päätöstä.

2 §. Pykälän 1 momentin mukaan tilinomistajalla tarkoitetaan luonnollista ja oikeushenkilöä ja tilinomistajan talletuksella saamista, joka tällaisella henkilöllä on maksukyvyttömältä osuuskunnalta sen säästökassaan ennen maksukyvyttömyyden alkamista tehdyn rahamääräisen talletuksen perusteella. Lailla turvataan siis luonnollisen ja oikeushenkilön rahamääräiset talletukset osuuskunnan säästökassassa, jotka on vastaanotettu säästökassaan ennen osuuskunnan maksukyvyttömyyden alkamista. Vaatimus rahamääräisyydestä estää osuuskunnan muiden velkojen muuntamisen talletuksiksi. Tilinomistajan on oltava osuuskunnan jäsen tai tämän alaikäinen lapsi.

Pykälän 2 momentissa säädetään tilinomistajan talletuksen turvaamisesta koskevasta valtiovarainministeriön päätöksestä. Valtioneuvoston määräämissä rajoissa valtiovarainministeriö voi tilinomistajan vaatimuksesta päättää lunastaa valtiolle tilinomistajan talletuksen, joka on tehty maksukyvyttömän osuuskunnan säästökassaan ennen osuuskunnan maksukyvyttömyyden alkamista. Lunastaminen voi kohdistua vain talletuksen pääomaan. Valtioneuvosto voi määrätä tarkemmin lunastusehdot. Päätös voi esimerkiksi määritellä tiettyyn lunastushintoja koskevaan aikatauluun ne

osuuskunnan säästökassan tilit, joille talletuksia on tehty. Säännöksellä pyritään siihen, että lunastukset tapahtuisivat tarkoituksenmukaisessa ja oikeudenmukaisessa järjestyksessä. Päätös voi myös koskea yhtä tai useampaa saamista. Tarkoituksena ei ole, että valtiovarainministeriö päättäisi yksittäisistä saamisista, vaan käsittely tapahtuisi esimerkiksi tilityypeittäin tai tietyin väliajoin. Päätös voi myös koskea kaikkia tilityyppejä ja tilinomistajia.

Pykälän 3 momentissa rajataan valtiovarainministeriön päätöksentekooikeutta siten, että talletus voidaan lunastaa vain tilinomistajalta. Säännöksen tarkoituksena on estää väärinkäytökset, jotka saattavat seurata siitä, että tallettajat osuuskunnan maksukyvyttömyyden alkamisen jälkeen luovuttavat säästökirjojaan kolmansille. Osuuskuntalain 17 a §:n 1 momentin mukaan vastakirja tai muu todistus voidaan siirtää nimetylle henkilölle. Tilinomistajaan rinnastetaan siirronsaaja, jolle vastakirja tai talletustodistus on siirretty ennen maksukyvyttömyyden alkamista. Säännöksessä mainitusta rajoituksesta voidaan kahdessa tapauksessa kuitenkin poiketa. Talletus voidaan lunastaa valtiolle talletuspankilta tai muulta velkojalta siltä osin kuin tämä on todisteellisesti myöntänyt luottoa tilinomistajalle vakuudeksi luovutettua säästökirjaa tai muuta talletuksesta annettua todistusta vastaan. Myös tapauksessa, jossa talletuspankki tai muu velkoja on antanut maksukyvyttömän osuuskunnan tehtäväksi lunastaa tilinomistajan talletus tai osa siitä talletuspankin tai muun velkojan lukuun, tämä voi vaatia talletuksen lunastusta valtiovarainministeriöltä ja lunastus voidaan maksaa talletuspankille tai muulle velkojalle.

3 §. Pykälän 1 momentin mukaan valtiovarainministeriön on julkisella kuulutuksella kehotettava tilinomistajia valtiovarainministeriölle osoitetulla hakemuksella vaatimaan talletuksensa lunastamista. Kuulutus on maksukyvyttömän osuuskunnan kustannuksella julkaistava Virallisessa lehdessä. Kuulutus on pidettävä saatavilla osuuskunnan kaikissa toimipisteissä, joissa säästökassatoimintaa on harjoitettu.

Pykälän 2 momentin mukaan valtiovarainministeriö voi määrätä, että kuulutus on maksukyvyttömän osuuskunnan kustannuksella yhden tai useamman kerran julkaistava myös yhdessä tai useammassa valtakunnallisessa tai alueellisessa sanomalehdessä.

Pykälän 3 momentin mukaan maksukyvyttömän osuuskunnan on lisäksi välittömästi

ilmoitettava kuulutuksesta sekä tilinomistajan tämän lain mukaisista oikeuksista tilinomistajille tiedossaan olevilla osoitteilla.

4 §. Pykälän 1 momentin mukaan tilinomistajan on kirjallisesti vaadittava valtiovarainministeriöltä talletuksensa lunastamista. Vaatimus jätetään todisteellisesti, esimerkiksi kirjattuna kirjelahetyksenä, osuuskunnan siihen toimipisteeseen, jossa talletus on tehty tai jossa tiliä pidetään tai muuhun valtiovarainministeriön määräämään paikkaan. Vaatimukseen on liitettävä tilinomistajan säästökirja tai muu talletuksesta annettu todistus tai, jos sellainen on annettu, todistus 2 §:n 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettua lunastuksesta talletuspankille tai muulle velkojalle.

Pykälän 2 momentin mukaan vaatimuksessa on ilmoitettava talletuspankissa tai toisen osuuskunnan säästökassassa oleva tili tai postisiirtotili, jonne talletuksen lunastamiseen perustuva suoritus voidaan maksaa. Käteisellä lunastushintaa ei suoriteta.

Pykälän 3 momentin mukaan tilinomistajan on vuoden kuluessa talletuksensa tiliehtojen mukaisesta erääntymisestä, kuitenkin viimeistään neljän vuoden kuluessa osuuskunnan maksukyvyttömyyden alkamisesta, esitettävä valtiovarainministeriölle vaatimus talletuksensa lunastamisesta uhalla, että hän menettää oikeutensa vaatia valtiolta talletuksensa lunastamista.

Pykälän 4 momentin mukaan osuuskunnan säästökassan on valtiokonttorin määräämällä luotettavalla tavalla toimitettava tilinomistajien vaatimukset liitteineen valtiokonttorin kirjattavaksi ja merkinnällä varustettavaksi.

5 §. Pykälässä säädetään tilinomistajan oikeuksien siirtymisestä tilinomistajalta valtiolle. Pykälän mukaan valtiovarainministeriö käyttää tilinomistajan oikeuksia maksukyvyttömässä osuuskunnassa sen tilinomistajan puolesta, jonka talletus on 1 §:n 1 momentin mukaisesti päätetty turvata eli lunastettu valtiolle. Oikeus vaatia talletukseen perustuvaa maksamatonta korkosaatavaa säilyy kuitenkin tilinomistajalla. Tilinomistajan oikeuksien käyttäminen ei edellytä lunastetun talletuksen lunastushinnan maksamista tilinomistajalle. Tilinomistajalta valtiolle siirtyvät siten sekä velkojan puhevalta että vakuusasema. Koska kaikki säästökassatallettajat eivät todennäköisesti osallistuisi velkojainkokouksiin, on tallettajien yhteisen edun mukaista, että valtio käyttää tilinomistajien oikeuksia.

6 §. Pykälässä säädetään lunastetun talletuksen maksamisesta. Pykälän 1 momentin mukaan valtiovarainministeriö voi päättää, että tilinomistajan lunastetun talletuksen lunastushinta maksetaan yhdessä tai useammassa erässä. Tilinomistaja, jolla on talletus vaadittaessa maksettavalla eli avistaehtoisella käyttelytilillä, on kuitenkin oikeus saada suoritus lunastetusta talletuksesta yhdessä erässä. Säännöksellä pyritään siihen, että käyttelytileillä olevien talletusten, jotka pääosaksi muodostuvat tallettajien tileille ohjaamista palkoista, eläkkeistä, lapsilisistä ja muista toistuvaissuorituksista, lunastushinta voidaan suorittaa tilinomistajille muita talletuksia nopeammin. Muilla kuin avistaehtoisilla käyttelytileillä olevien talletusten lunastamiseen perustuva lunastushinta voidaan sen sijaan suorittaa useammassa kuin yhdessä erässä. Tämä voi olla tarkoituksenmukaista erityisesti sijoitusluonteisesti tehtyjen osuuskunnan jäsenten talletusten osalta.

Pykälän 2 momentin mukaan talletus, jonka lunastamisesta valtiolle valtiovarainministeriö on päättänyt, voidaan maksaa aikaisintaan sinä päivänä, jona talletus tiliehtojen mukaisesti erääntyy. Valtio ei maksa lunastettavalle talletukselle korkoa, vaan valtio lunastaa vain talletuksen pääoman. Maksamaton korko, joka on tiliehtojen mukaisesti kertynyt talletukselle ennen osuuskunnan maksukyvyttömyyden alkamista tai sen jälkeen, mutta jota maksukyvyttömyyden osuuskunta ei ole tallettajalle suorittanut, ei siten tule valtion lunastettavaksi. Tilinomistajalle syntyy siis korkosaatava maksukyvyttömältä osuuskunnalta, jota saatavaa valtio ei edusta eikä valvo. Korkosaatavan takaisinmaksu tallettajille perustuu ensisijaisesti osuuskuntalain 17 c §:n mukaisen vakuuden rahaksimuuttamisessa saataviin varoihin ja toissijaisesti osuuskunnan muihin varoihin.

Pykälän 3 momentin mukaan talletuspankilta 2 §:n 3 momentin mukaisesti lunastetulle talletukselle voidaan kuitenkin, sen estämättä mitä 2 §:n 2 momentissa on säädetty, suorittaa neljän prosentin vuotuinen korko siitä päivästä lukien, jona talletus on tilinomistajalta lunastettu.

7 §. Pykälän mukaan talletusten lunastamiseen tarvittavat varat maksetaan valtion varoista. Vuonna 1993 maksut voidaan suorittaa

momentilta 28.81.95 sen määrärahaa tarvittaessa asianmukaisesti ylittäen.

8 §. Pykälän mukaan osuuskuntalain 17 c §:ssä tarkoitettu takaus tai muu vakuus on voimassa valtion hyväksi siihen määrään asti, kuin valtio on päättänyt lunastaa tilinomistajien talletuksia. Samassa vakuusasemassa valtion kanssa on se tilinomistaja, jonka talletus on päätetty turvata, kuitenkin vain siihen määrään asti kuin hänellä on maksukyvyttömältä osuuskunnalta korkosaatavaa. Sama koskee tilinomistajaa, joka ei 4 §:n mukaisessa määräajassa ole esittänyt vaatimusta talletuksensa lunastamisesta.

9 §. Pykälän mukaan valtiovarainministeriö voi asettaa maksukyvyttömyyden osuuskuntaan erityisen asiamiehen valvomaan valtion etua. Ehdotus vastaa rahoitustarkastuslain (503/93) 15 §:ssä säädettyä, kuten asiamiehen palkkiosta pykälään ehdotettu säännöskin.

10 §. Pykälässä kielletään osuuskunnan oikeus vastaanottaa säästökassaan talletuksia maksukyvyttömyyden alkamisen jälkeen. Osuuskunnalla ei siten olisi oikeutta harjoittaa säästökassatoimintaa maksukyvyttömyyden päätyttyäkään eikä myöskään silloin, kun saaneerausmenettely lakkaa tai raukeaa. Tämä estää kilpailuedun syntymisen osuuskunnalle, jossa valtio on velkojana, muihin säästökassoihin ja myös talletuspankkeihin nähden.

11 §. Pykälän mukaan valtiovarainministeriö antaa tämän lain soveltamisesta lakia täydentäviä määräyksiä. Määräykset saattavat olla tarpeen esimerkiksi säästökassojen ohjeistuksesta ja valtiokonttorin tehtävistä.

12 §. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian.

Pykälän 2 momentin mukaan tämän perusteella ei voida turvata talletusta, joka tehdään säästökassatoimintaa harjoittavan osuuskunnan säästökassaan lain voimaantulon jälkeen.

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään 1 päivänä joulukuuta 1993.

Edellä olevan perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

tallettajien saamisten turvaamisesta säästökassatoimintaa harjoittavassa osuuskunnassa

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Soveltamisala

1 §

Jos säästökassatoimintaa harjoittava osuuskunta on maksukyvytön, valtiovarainministeriöllä on valtioneuvoston määräämissä rajoissa oikeus tallettajan saamisen turvaamiseksi yhteensä enintään 1300 miljoonan markan määrästä päättää lunastaa valtiolle osuuskunnan säästökassaan tilinomistajan tilille tehtyyn talletukseen perustuva saaminen siten kuin tässä laissa säädetään.

Osuuskunta on tässä laissa tarkoitettulla tavalla maksukyvytön, jos se on asetettu konkurssiin tai osuuskunnassa on alkanut yrityksen saneerauksesta annetussa laissa (47/93) tarkoitettu saneerausmenettely (*maksukyvytön osuuskunta*).

Tilinomistajan talletuksen turvaaminen

2 §

Tämän lain perusteella voidaan turvata saaminen, joka luonnollisella tai oikeushenkilöllä (*tilinomistaja*) on maksukyvyttömältä osuuskunnalta sen säästökassaan ennen osuuskunnan maksukyvyttömyyden alkamista tehdyn rahamääräisen talletuksen perusteella (*tilinomistajan talletus*).

Tilinomistajan talletus voidaan tilinomistajan vaatimuksesta turvata lunastamalla sen pääoma valtiolle valtioneuvoston tarkemmin määräämin ehdoin.

Talletus voidaan lunastaa valtiolle tilinomistajalta. Talletus voidaan lunastaa valtiolle myös talletuspankilta tai muulta velkojalta siltä osin kuin tämä on todisteellisesti

1) myöntänyt luottoa tilinomistajalle vakuudeksi luovutettua säästökirjaa tai muuta talletuksesta annettua todistusta vastaan, tai

2) antanut maksukyvyttömän osuuskunnan tehtäväksi lunastaa tilinomistajan talletus tai osa siitä talletuspankin tai muun velkojan lukuun.

Julkinen kuulutus

3 §

Valtiovarainministeriön on julkisella kuulutuksella kehotettava tilinomistajia valtiovarainministeriölle osoitetulla hakemuksella vaatimaan talletuksensa lunastamista. Kuulutus on maksukyvyttömän osuuskunnan kustannuksella julkaistava Virallisessa lehdessä. Kuulutus on pidettävä saatavilla osuuskunnan kaikissa toimipisteissä, joissa säästökassatoimintaa on harjoitettu.

Valtiovarainministeriöllä on oikeus määrätä, että kuulutus on yhden tai useamman kerran julkaistava maksukyvyttömän osuuskunnan kustannuksella myös yhdessä tai useammassa valtakunnallisessa tai alueellisessa sanomalehdessä.

Maksukyvyttömän osuuskunnan on välittömästi ilmoitettava kuulutuksesta ja tilinomistajan tämän lain mukaisista oikeuksista tilinomistajille tiedossaan olevilla osoitteilla.

Talletuksen lunastamisen vaatiminen

4 §

Talletuksen lunastamista on vaadittava valtiovarainministeriöltä kirjallisesti. Vaatimus jätetään todisteellisesti osuuskunnan siihen tiliä pitävään toimipisteeseen, jossa talletus on tehty tai muuhun valtiovarainministeriön määräämään paikkaan. Vaatimukseen liitetään tilinomistajan säästökirja tai muu talletuksesta annettu todistus tai, jos sellainen on annettu, todistus 2 §:n 3 momentin 2 kohdassa tarkoitusta lunastuksesta.

Vaatimuksessa on ilmoitettava talletuspankissa tai toisen osuuskunnan säästökassassa oleva tili tai postisiirtotili, jonne talletuksen lunastamiseen perustuva suoritus voidaan maksaa.

Jollei tilinomistaja vuoden kuluessa talletuksensa tiliehtojen mukaisesta erääntymisestä, kuitenkin viimeistään neljän vuoden kuluessa osuuskunnan maksukyvyttömyyden alkamisesta, esitä valtiovarainministeriölle 1 momentissa

tarkoitettua vaatimusta, tilinomistaja menettää oikeutensa vaatia valtiolta talletuksensa lunastamista.

Osuuskunnan säästökassan on valtiokonttorin määräämällä luotettavalla tavalla toimitettava tilinomistajien vaatimukset liitteineen valtiokonttorin kirjattavaksi ja merkinnällä varustettavaksi.

Tilinomistajan oikeuksien siirtyminen tilinomistajalta valtiolle

5 §

Valtiovarainministeriö käyttää tilinomistajan oikeuksia maksukyvyttömässä osuuskunnassa sen tilinomistajan puolesta, jonka talletus on 1 §:n 1 momentin mukaisesti päätetty turvata. Näiden oikeuksien käyttäminen ei edellytä lunastetun talletuksen lunastushinnan maksamista tilinomistajalle. Oikeus vaatia talletukseen perustuvaa maksamatonta korkosaatavaa säilyy tilinomistajalla.

Lunastetun talletuksen maksaminen

6 §

Lunastetun talletuksen lunastushinta voidaan maksaa yhdessä tai useammassa erässä. Tilinomistajalle, jolla on talletus vaadittaessa maksettavalla käyttelytilillä, lunastushinta suoritetaan kuitenkin yhdessä erässä.

Lunastetun talletuksen lunastushinta voidaan maksaa aikaisintaan sinä päivänä, jona talletus tiliehtojen mukaisesti erääntyy. Velvollisuus maksaa lunastettavalle talletukselle tiliehtojen mukaisesti kertynyt maksamaton korko säilyy maksukyvyttömällä osuuskunnalla.

Talletuspankilta 2 §:n 3 momentin mukaisesti lunastetulle talletukselle voidaan kuitenkin, sen estämättä mitä 2 §:n 2 momentissa on säädetty, suorittaa neljän prosentin vuotuinen korko siitä päivästä lukien, jona talletus on tilinomistajalta lunastettu.

Rahoitus

7 §

Talletusten lunastamiseen tarvittavat varat maksetaan valtion varoista. Vuonna 1993 maksetut voidaan suorittaa momentilta 28.81.95 sen

määrärahaa tarvittaessa asianmukaisesti ylittään.

Osuuskuntalain mukaisesti asetetut vakuudet

8 §

Osuuskuntalain (247/54) 17 c §:ssä tarkoitettu takaus tai muu vakuus on voimassa

1) valtion hyväksi siihen määrään asti kuin valtio on päättänyt lunastaa tilinomistajien talletuksia,

2) sen tilinomistajan hyväksi, jonka talletus on 1 §:n 1 momentin mukaisesti päätetty turvata, siihen määrään asti kuin hänellä on maksukyvyttömältä osuuskunnalta korkosaatavaa, ja

3) sen tilinomistajan hyväksi, joka ei ole esittänyt määräajassa 4 §:n mukaista vaatimusta talletuksensa lunastamisesta.

Asiamiehen asettaminen

9 §

Valtiovarainministeriöllä on oikeus asettaa maksukyvyttömään osuuskuntaan erityinen asiamies valvomaan valtion etua.

Valtiovarainministeriö määrää asiamiehelle maksukyvyttömän osuuskunnan varoista maksettavan palkkion. Valtiovarainministeriön on maksettava palkkio, jota ei saada perityksi maksukyvyttömältä osuuskunnalta.

Maksukyvyttömän osuuskunnan oikeus harjoittaa säästökassatoimintaa

10 §

Osuuskunta ei saa vastaanottaa säästökassaan talletuksia maksukyvyttömyyden alkamisen jälkeen.

Täydentävät määräykset

11 §

Valtiovarainministeriö antaa tämän lain soveltamisesta lakia täydentäviä määräyksiä.

Voimaantulo

12 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1993. Tilinomistajan 4 §:ssä tarkoitettu

vaatimus voidaan ottaa käsiteltäväksi ennen talletusta, joka tehdään säästökassatoimintaa
lain voimaantuloa. harjoittavan osuuskunnan säästökassaan tä-

Tämän lain perusteella ei voida turvata män lain voimaantulon jälkeen.

Helsingissä 29 päivänä lokakuuta 1993

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Valtiovarainministeri *Iiro Viinanen*